

הרב יוחנן יששכר ברטלר

ובתחילתה של כת זו - הם עדיין לא הגיעו כל כך עד עמקי השאול, אבל כל עסקם היה לקטרג על עם ה', לבקש ולפרסם חובותיהם ולהסתיר זכויותיהם, ולהבדל ולפרוש מכל אשר בשם ישראל יכנה [ולא רק מהכופרים בה', שזה ודאי נכון, אלא מכל ישראל], כל פעם תחת מעטה של איזה עלילה שמצאו על עם ה'.

והמתבונן בקורות הדורות יראה שתמיד אלו שהלכו בדרך זו - הגיעו לאותו סוף רע ומר [ולמשל, האיסיים, שבתחילה אמרו שכדי להיות צדיקים אי אפשר להיות יחד עם עם ישראל].

ולהם אביא ממה שזוכר אני מהמקרא ודברי רבותינו בעניין זה שזה כטיפה מן הים הגדול מדבריהם על כך.

א. אפילו על אדום, אשר לא מבני ישראל המה, בא ה' בתביעה "וְאֵל תִּשְׁמַח לְבָנִי יְהוּדָה בְּיוֹם אֲבָדָם וְאֵל תִּגְדֹּל בְּיָד בְּיוֹם צָרָה", וכמבואר שם בעובדיה שהוא ינקום בהם על כך.

ב. ואפילו על הנכריים בני עמון ניבא יחזקאל [כ"ה] פ' כה אָמַר ה' אֱלֹהִים יַעֲזֹב מִחֶמְצָה יָד וְרִקְעָה בְּרִגְלָו וְתִשְׁמַח בְּכָל שְׂאטָה בְּנֶפֶשׁ אֶל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל [שהאויבים נצחו את ישראל וגירשו מן המנה]: לְכֹן הִנְנִי נֹטֵיטִי אֶת יָדִי עָלֶיךָ וְנִתְתִּיךָ לְבִז לְגוֹיִם וְהִכְרַתִּיךָ מִן הָעַמִּים וְהִאֲבֹדְתִיךָ מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁמִּיךָ וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי ה'".

ג. ואפילו בכורי מצרים שהיו בכלא ולא ציערו בידיים את ישראל - נקם בהם ה', על כך שהיו שמחים לאידם של ישראל, ועליהם אמרו במדרש [תנחומא בא ז' והביאו רש"י] את הכתוב "שָׂמַח לְאִיד לֹא יִנָּקָה".

ד. וגם מי שאינו שמח לאידם של ישראל, אלא הוא פורש מעם ישראל, ה' כורת אותו לנצח מגורל עמו ישראל, וזה לשון הרמב"ם [הלכות תשובה פ"ג ר"ו-י"א]:

ואלו הן שאין להן חלק לעולם הבא, אלא נכרתים ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים:

הפורש מדרכי צבור, אף על פי שלא עבר עבירות, אלא נבדל מעדת ישראל, ואינו עושה מצוות בכללן [דהיינו מתוך חיבור לכלל ישראל], ולא נכנס בצרתן, ולא מתענה בתעניתן, אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ וכאילו אינו מהן - אין לו חלק לעולם הבא.

למחרת יום שמיני חג העצרת, כשכל ישראל היו בכאב נורא, סיפר לי ידידי הדר בשכונת בתי וורשא בירושלים עיר הקודש.

שבמוצאי החג כשהוא ישב וקרא בבכי את פרק פ' בתהילים, הוא החל לשמוע קול תופים ומחולות וכלי זמר, וככל שעברו השעות והתברר שמספר אחינו שנרצחו גדול יותר - כך התגברו צהלות השמחה והמוזיקה, כך עד לפנות בוקר.

הוא לא יכל להתאפק, ויצא לבדוק מאין קולות אלו, עד שהגיע לשכונת מאה שערים [או מאה רשעים, כלשוננו], הסמוכה לבתי וורשא, וראה שהקולות יוצאים ממקום הנקרא בית מדרש של אנשים הנקראים קנאים. וראה אותם רוקדים ומניפים את תמונות מנהיגי אויבינו הצוררים והרוצחים בישראל.

כשמעי את הדברים מפיו נודעזעתי, בראותי עד היכן הגיעו אותם אנשים. ואמרתי בליבי: לא אוכל להתעלם ולהחריש.

ואיני חפץ לדבר לאותם אנשים, שהרי יודע אני כי הם ללא ספק בגדר "לצים" אשר אינם דנים על פי דרכי התורה והסברה הישרה, ועליהם אמר שלמה שאין לדבר עמם אלא "גרש לץ ויצא מדון". וכבר אמרו "כיוון שהוציא עצמו מן הכלל - כפר בעיקר", ויש לשבור את שיניו. [ואיני נכנס לבאר גודל רשעותם ורועם בכל העניינים, בין שבין אדם למקום, ובין שבין אדם לחברו, וכריתתם מעם ישראל, כי זה ידוע לכל המכיר אותם].

וכלפיהם כתב רבינו יונה שמדרכי קידוש ה' היא ש"כתות השקר ישפילם יגיעם עד עפר". ובפרט שמדובר בצבועים, הנראים כשומרי תורה, והם המשניאים את ה' ותורתו על עמו, באמרם שה' שונא את בניו, עפר לפיהם המשוקץ.

אבל באתי להזהיר את אותם ההולכים בדרך אשר סופה להגיע אל אותה שאול תחתית ואל אותה פרישה וכריתה מעם ה'.

כי הדבר ידוע מראש, שסוף דרך זו להגיע לזה, וכפי שרואים בכת זו, שאני יודע על לכל הפחות שנים מהם שהתנצרו, ועל עוד שלושה שהתאסלמו, ועל עוד כמה שריגלו למען איראן [כפי שהתפרסם בשעתו], ועל עוד דברים שאיני רוצה לעלות על הכתב, והשאר הנראים כיהודים - הם נלחמים באיבה איומה ובאכזריות עמלקית נגד מגמתו של ה' אלוקי ישראל.

והגמרא [ר"ה י"ז]. אומרת ש"נצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תקפה והיו דראון לכל פשר הכונה היא שבגאולה השלמה נראה את פגריהם של אלו הפורשים מעם ישראל שכן יהיה להם. ושעליהם נאמר "ה' יחתו מריביו".

ה. ואת ההתייחסות בחומרה רבה כל כך לבגידה בעם ישראל רואים גם בדברי הגמרא בתענית [י"א.]:

תנו רבנן, בזמן שישאל שרויין בצער ופירש אחד מהן - באין שני מלאכי השרת שמלווין לו לאדם, ומניחין לו ידיהן על ראשו, ואומרים: פלוני זה שפירש מן הצבור - אל יראה בנחמת צבור!

אלא יצער אדם עצמו עם הצבור, שכן מצינו במשה רבינו שציער עצמו עם הצבור, שנאמר וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה, וכי לא היה לו למשה כר אחת או כסת אחת לישב עליה? אלא כך אמר משה: הואיל וישאל שרויין בצער אף אני אהיה עמהם בצער.

וכל המצער עצמו עם הצבור זוכה ורואה בנחמת צבור. ושם אמר אדם מי מעיד בי? אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו וכו' שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם הן מעידין עליו וכו' נשמתו של אדם היא מעידה עליו וכו' אבריו של אדם מעידים בו וכו', עיין שם.

ו. ומי שאינו שותף להזדהות עם עם ישראל - אין לו את הבסיס המינימאלי של הקשר עם ה', ואין לו תקוה. ואציין בזה את דברי רבינו הגר"א:

רבינו הגר"א מבאר, מכוח מה גם היהודים הריקים מתורה ומצוות, נעשים חלק מעם ה', מה המינימום הנדרש כדי להיות ראוי להיתקן ולהדבק בה' בעת שתבוא הגאולה השלימה.

וכותב רבינו הגר"א [על הפסוק והם תפיו לרגלך] שהריקים מתורה ומצוות הם רמוזים בערכה שבארבעת המינים, שהיא חלק מהם, למרות שאין בה לא טעם ולא ריח - בשונה משאר המינים שיש להם או טעם - שזה מסמל על תורה, או ריח - שזה מסמל על מצוות, או גם זה וגם זה [כמבואר במדרש בפרשת אמור]. וזה בזכות דבר אחד: "ובשם ישראל יבנה" - ההזדהות עם עם ישראל, העם שה' בחר, היא המינימום הנדרש כדי להיות חלק מהנצחיות. ומי שאת זה אין לו - "בסוד עמי לא יהיו".

ז. ואין כאן המקום להאריך ביסוד שכל המקרא ותורה שבעל פה מלאים בו ללא הרף, ששמו של ה' נקרא על

ישראל עמו, ואנחנו עמו ובניו ורעייתו ובכל כינויי חיבה ואהבה אנו נקראים.

ואציין רק את דבריהם האדירים של חז"ל בספרי (במדבר י' ל"ה):

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ונפצו איביך וינסו משנאיך מפניך - וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם? - אלא מגיד הכתוב, שכל מי ששונא את ישראל - כמי ששונא את המקום. כיוצא בו אתה אומר וברב גאונך תהרס קמייך - וכי יש קמים לפני המקום? אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל - כאילו קם על המקום. וכך הוא אומר אל תשפח קול צרריך שאון קמייך עלה תמיד. כי הנה אויביך יתמיון ומשנאיך נשאו ראש - מפני מה - על עמך יערימו סוד. כי הנה רחוקי יאבדו. הלא-משנאיך ה' אשנא ובתקומיך אתקוטט, תכלית שנאה שנאותים לאויבים היו לי. וכן הוא אומר פי הנגע בכם נגע בבכת עינו, בבת עין לא נאמר, אלא - בבת עינו של מקום, כביכול כלפי מעלה, אלא שכינה הכתוב.

וה' אלוקינו יראה בצרתנו, ויחון אותנו, ויזכור ברית אבותינו, ותראה לפניו עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, ויסתום פיות משטיננו ומקטרגנו, ויסיר כל בדילנו, ויריס קרננו, וינקום נקמות גדולות וקשות ורבות ואכזריות ואיומות ונוראות בכל אויבינו ושונאינו ומבקשי רעתנו, ויקיים לנו - לכל אשר בשם ישראל יכנה - את דבריו בימים ההם ובעת ההיא נאם ה' יבקש את עון ישראל ואינו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה כי אסלח לאשר אשאר, ונצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תקפה והיו דראון לכל פשר, ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם, הן יבשו ויפלו פל הנחרים בך יהיו כאין ויאבדו אנשי ריבך - תבקשם ולא תמצאם אנשי מצתך יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתך, וינחמנו, ויגאלנו גאולה שלמה, וישוב לשכון בתוכינו ויביאנו אל הייעוד האדיר אשר למענו היה שווה לעבור את כל התלאות, ונגיע לדרגה שנבין ונאמר אוֹדֶךָ ה' כי אִנֶּפֶת בִּי יָשָׁב אֶפְרָיִם וְתִנְחַמֵּנִי, ונהיה חבוקים ודבוקים בו במקדשו אשר בתוכינו בציון משכן כבודו וימלך ה' לעולם אלקיך ציון לדר ודר הללויה.